

Rheologie a událostnost / Rheologie a událostnost

Na první pohled by se mohlo zdát, že naše odmítání Parmenida a elejské filosofie dává plně za pravdu Hérakleitovi. Tak tomu ovšem vůbec není; nějaký „návrát“ k Hérakleitovi zdaleka nestačí, ba není žádoucí ani možný. Nejde totiž prostě říci, že vše je v pohybu. Pohyby jsou různé, a je nutně je rozlišovat. Řeka není pokaždé jiná jen proto, že jí protéká stále nová a nová (a tedy také jiná) voda. Je nová jiným způsobem také proto, že její tvar se mění, řeka meandruje, někdy se rozlévá do široka, jindy se zařezává do údolí a vytváří kaňony. To třeba znamená, že některé změny jsou rychlé, okamžité, jiné trvají staletí a tisíciletí. A my je musíme od sebe odlišovat. A v řekách žijí různé živé bytosti a také rostliny. I ty se proměňují, v něčem rychle (třeba při povodni), v jiném ohledu velmi pomalu (někteří měkkýši na určitých místech v řece vyhynou, aby uvolnily místo jiným, v místech prudkých toků najdeme jiné ryby než v tichých zátokách nebo na hlubinách, apod.). Je rozdíl mezi změnami toku řeky a změnami ve vývoji organismů, v těch měnících se vodách žijících. Řeka sama jen zdánlivě vypadá jako integrovaná událost, ale každá ryba je neopakovatelnou událostí, která má svůj počátek a svůj konec – je neopakovatelná, i když má před sebou, vedle sebe a ještě dlouho po svém skonu mnoho podobných. Mezi změnami zevnitř nesjednocenými, a změna integrovanými v jednotu, musíme činit rozdíly. Určitá lokalita, tzv. biotop, má ovšem také jakousi tendenci k sjednocení, ale aktéry jejího sjednocení jsou jednotlivé organismy (byť ve spolupráci) jakožto samostatné „pravé události“, mající každá z nich svůj vlastní počátek i konec, a zejména svůj vlastní, individuální průběh, svou jedinečnost a neopakovatelnost (která nám u organismů, s nimiž jsme se nedokázali individuálně setkat a sblížit, postě uniká). Zkrátka dobře: rheologie nedokáže odlišit pravé události od „toku“, od proměnlivosti všeho druhu, protože zůstává jen u opisu onoho „toku“. Smysl tohoto toku už nedokáže postřehnout.

(Písek, 100406-2.)